

To je troedini cilj Udruženja, ki ga hoče doseči. In, da ga bo doseglo, si mora izdelati troedini program dela.

Razgovorimo se, kakšen naj bo delovni program Udruženja z ozirom na troedini cilj, ne da bi hoteli že zdaj določiti delovni program Glavnega odbora, poverjeništev in okrajnih učiteljskih društev. To se bo zgodilo pozneje po diskusijah o delovnem programu v vseh učiteljskih društvih, poverjeništvih in Izvršnem odboru UJU. Za zdaj je potrebno le naglasiti, da pričakuje učiteljstvo od svojih vodstev mnogo iniciative, spretnosti, uvidevnosti, razumevanja in širokogrudnosti v svojem delokrogu.

Skupen bodi cilj, skupno delo, skupni uspehi, a tudi skupne žrtve, pot, ki vodi do skupnega cilja pa bodi preračunjena in prilagojena večkrat posebnim razmeram posameznih edinic učiteljske organizacije. Napačno bi bilo sestaviti delovni program in ga vsiliti vsem učiteljskim edinici Udruženja, kajti marsikaj se bo dalo v Sloveniji že doseči, kar se ne bo moglo v Južni Srbiji in tudi v Bosni se prilike razlikujejo od vojvodinskih itd. Kljub deloma različnim potem do cilja pa bo treba povsod vzbujati zanimanje za skupne cilje in navajati na skupno delo, ker to je pogoj, ako hoče Udruženje doseči skupne uspehe.

Torišče učiteljevega dela je stanovska organizacija, šola in prosvetna društva; materijal, ki ga oblikuje, je: učitelj sam; njegova oseba, mladina in narod; orodje, s katerim dela, pa je učiteljev razum in njegovo srce. Vsak delavec, ročni in duševni, mora poznati svojo delavnico, snov, ki jo oblikuje in orodje, s katerim oblikuje. Mora pa tudi znati uživati se v delo in strniti se z njim v enoto. Izdelek priča o stvariteljevi genialnosti in njegovi tvornosti, poznavanju snovi in kakovosti orodja.

Kako je s to stvarjo v naših vrstah? Ako bi mi učitelji priridili razstavo svojih dosedanjih uspehov v organizaciji, šoli in med narodom, bi nam nepristranski žirij priznal mnogo plusov pa tudi mnogo minusov. Ne bomo vodili debate, česa je več. Pojdimo rajši v svoje delavnice in ustvarjajmo tako dolgo, da bodo plusi popolnoma zbrisali minuse.

Stanovska organizacija.

Nova smer, da bodi Udruženje le enotna strokovna organizacija vsega osnovnošolskega učiteljstva ne glede na njegovo

izvenstanovsko opredelitev, nujno zahteva več stanovskega intenzivnega dela, zanimanja, borbenosti vseh in posameznih članov stanovskih edinic. Brez poglobitve posameznikov v stanovska vprašanja, brez poznanja skupnega smotra, je vsako organizacijsko delo oteženo, če ni celo nemogoče. Le ono vodstvo organizacije, ki se more sklicevati na stanovsko zavednost in integralnost članstva, dosega uspehe, ki so v korist in ponos stanu in posamezniku.

Politično strankarstvo in naš stan.

Dokler se je opirala naša organizacija ob ramena tega ali onega politika, ni bilo neobhodno potrebno, da bi se vse članstvo borilo za uspehe, zadovoljala je pripravljeno neke skupine učiteljstva pomagati svojem protektorju-politiku v borbi za interese njegove organizacije in po kompenzaciji so se dosegli uspehi, ki seveda niso bili v korist samo oni skupini, ampak vsemu stanu, včasih pa le poedincu. Dosihdob je bilo tudi razumljivo, da smo za svoje voditelje izbirali može tovariše, ki niso bili le odlični šolniki, ampak tudi ugledni in vplivni politični delavci. To je bilo tudi neobhodno potrebno, saj nismo mislili na integralno stanovsko organizacijo, drugače bi ne mogli v onih razmerah doseči ničesar.

Ali kakor ima vsaka stvar svojo dobro in slabo stran, tako je nujno sledilo, da so učiteljske organizacije radi svoje politične grupacije obenem s političnimi grupami rastle in padale, kar je privedlo v učiteljskih vrstah do zavisti, mržnje, sovraštva, preganjanja in celo do ovađustva in ustvarilo tako žalostne razmere v našem stanu, da bi po tej poti ne moglo ostati brez vpliva na šolo, to osnovo in središče narodne prosvete.

Razumljivo je, da so žalostne razmere poslednjih let, ki so nam še vsem v spominu in ki se še niso popolnoma izboljšale, privedle do razmišljanja, ali naj bo tako važen, številni in vpliven stan res le orodje in avantgarda političnih skupin, ki se mu da neka odškodnina z delno ugoditvijo zahtev, ali najvnetejšim tovarišem političnim borcem morda celo mesečna denarna nagrada »po previdnosti«. Tako ni moglo več iti dalje. Pa ne le radi razvratnih strasti, ampak tudi radi razvratnih razmer, ki so jih vojne in povojne razmere in stranske strasti ustvarile v vsem našem javnem življenju.

(Konec prihodnjic.)

Pedagoško-socialni tečaj v Ljubljani.

Društva so bila že po okrožnici obveščena, da priredi na prošnjo poverjeništv in z njegovim sodelovanjem mariborski Pedagoški krožek zadnji teden meseca avgusta pedagoško-socialni tečaj v Mariboru. Opozorjena so bila na namen in pomen tega tečaja za naše članstvo in pozvana, da skrbje za čim lepšo udeležbo.

Nepričakovane ovire so preprečile, da bi Pedagoški krožek mogel izvršiti svoj načrt. Ker pa smatra poverjeništv ta tečaj z ozirom na svoj namen, organizirati že v prihodnjem društvenem letu samoozbrazbo učiteljstva po krožkih, kot nujno potreben, je sklenilo, da samo priredi enak tečaj, le z nekoliko drugačnim programom v Ljubljani.

Na tečaju se bodo udeleženci seznanili z načrtom samoozbrazevalne akcije poverjeništv in postali v svojih društvih glavni njeni propagatorji. Zato poverjeništv trdno pričakuje, da pošlje vsako društvo nekaj agilnih članov na tečaj. Kjer društvo

štveni odbori še niso o tem sklepali, naj to nemudoma store. Udeležence naj prijavi po poverjeništvu. Eventualne priglasje za Maribor odstopi Pedagoški krožek poverjeništvu.

Poskrbljeno bo za ceno prehrano in stanovanje. Po možnosti se poskrbi stanovanje brezplačno. Celodnevna prehrana (zajtrk, obed in večerja) stane v uradniški menzi 14/50 Din. Za vse informacije se je obrniti na poverjeništv.

Tečaj bo trajal šest dni, in sicer od vstetega 25. do vstetega 30. avgusta. Podroben spored tečaja z imeni referentov še objavimo. Glavni referati bodo: 1. Etični temelji vzgoje. 2. Delovna šola na kmetih. 3. Kmetijski nadaljevalni tečaj. 4. Naloge učiteljice na deželi. 5. Gospodinski tečaj. 6. Organizacija učiteljske samoozbrazbe.

Ne glede na prijave od strani društvenih odborov vabimo članstvo, da se tečaja v obilnem številu udeleži.

Poverjeništv UJU — Ljubljana.

Reorganizacija Učiteljske samopomoči.

UČITELJSKA SAMOPOMOČ IZPLAČUJE DANES OB SMRTNEM SLUČAJU OKROG 10.300 DIN. — PRISPEVEK OB SMRTNEM SLUČAJU JE LE 5 DIN. — ODBOR RAZMISLJA TUDI GLEDE PODPORE ZA SLUČAJ BOLEZNI.

Vsak čas privede s seboj nove potrebe in zahteve. Najboljša pravila je treba po gotovi dobi let popraviti, izboljšati in prilagoditi časovnim zahtevam.

Društveni odbor, oziroma občni zbor U. S. je že večkrat temeljito predelal in izboljšal svoja pravila, zlasti pa v letu 1921, 1924 in 1925. Že nekaj let sem se pa razmišljal o tem, kako bi društvo pomagalo svojim članom ne le v smrti, temveč tudi v bolezni.

S to mislijo s strokovnega stališča se je temeljito bavil tudi šef-zdravnik državnega zdravilišča za jetične na Golniku g. dr. Neubauer. Kot idealen človekoljub in iskren prijatelj učiteljstva zastopa mnenje, da bi bilo priporočljivo in tudi tehnično izvedljivo reorganizirati Učit. Samopomoč tako, da bi nudila svojim članom tudi v času bolezni izdatne podpore.

S posredovanjem tov. ravnatelja Lajovic je povabil društveni odbor na ustmeni razgovor. V nedeljo 12. junija t. l. so bili trije odborniki U. S. na Golniku.

G. dr. Neubauer je razvil obširen program podpornе akcije za obolele osebe učiteljskega stanu. S statističnimi podatki iz drugih držav je dokazal, da je pri nas še slabo poskrbljeno za bolne učitelje, ki boleha v prvi vrsti za jetiko, saj je tuberkuloza imenovana večkrat kratkomočno učiteljska bolezen. V svojem globoko razmišljenem in obsežnem poročilu je podal veliko lepih načrtov, po katerih bi prišlo učiteljsko

teljstvo — zlasti pa člani U. S. — v najkrajšem času do primernih podpor, da bi se lahko zdravilo pod strokovnim nadzorom in z vso oskrbo v zdravilišču. Številčno je dokazal, da se more z malimi prispevki doseči zaželjen uspeh.

Učiteljstvo ne bo smelo prezreti dobrih nasvetov strokovnjaka-zdravnika. Socialni položaj našega stanu ni baš najboljši. Odbor U. S. bo skušal v najkrajšem času dati svojim članom podoben načrt, po katerem bi se uresničila misel: bolnemu članu pripomoči s primerno podporo do ozdravljenja.

Prijetna dolžnost me veže, da se iskreno zahvalim g. dr. Neubauerju za idealno zasnovani referat, a njegovi ljubeznivi gošpej soprogji za izredno gostoljubje. Najbednejši tovariši — bolniki — se bodo hvaležno spominjali njega, ki je dal stvaren povod za potrebno reorganizacijo U. S. Iskrena hvala tov. ravnatelju Lajovicu za prijazno posredovanje in celodnevno cionstvo, g. dr. Ratšlu pa za ljubeznivo razkazovanje sanatorija. Še enkrat vsem skupaj: Prisrčna hvala!

I. K.

— DRUŽBA SV. CIRILA IN METODA je edina družba, ki podpira šolstvo in obmejno učiteljstvo. Kaj ste storili za njo? Ali ste poskusili obuditi domačo C. M. podružnico? Pomagajte ji, da Vam pomore!

Uredba o krajevnih in oblastnih šolskih odborih za osnovne in meščanske šole.

Člen 21. Oblastni šolski odbor opravlja te-le dolžnosti:

a) Pregleduje in odobruje proračune krajevnih šolskih odborov svoje oblasti in račune njih blagajnikov ter jim daje razrešnico.

b) Skrbi za zidanje novih šol.

c) Skrbi za popravila in razširjanje šolskih poslopj.

d) Moralno in materialno podpira otvarjanje šolskih tečajev za neplemene v krajih, kjer ni šole, ter daje učiteljem za to delo nagrade iz svojih sredstev.

e) Moralno in materialno podpira učiteljska in šolarska potovanja zaradi spoznavanja naroda in domovine.

f) Sestavlja in predlaga ministrstvu za prosveto v odobritev svoj letni proračun.

g) Upravlja tudi ostalo svojo imovino: milie ustanove, darila, fondit.

h) Podpira nabavo potrebne šolske opreme, učil, knjig in ostalih potrebščin.

i) Nadzira šolsko imovino in šolske fondit vseh osnovnih in meščanskih šol v oblasti ter ukrepa, česar je treba za zavarovanje šolske imovine in fondov.

j) Preiskuje in rešuje spore med učitelji — ali šolskimi upravitelji — in krajevnimi šolskimi odbori.

k) Nadzira poslovanje krajevnih šolskih odborov.

l) Pregleduje svojo blagajno in blagajne krajevnih šolskih odborov ter ukrepa, česar je treba za njih zavarovanje.

m) Predlaga ministrstvu za prosveto ustanavljanje, združevanje in razdruževanje šolskih občin ter porazdeljuje šolsko imovino dotičnih občin.

n) Daje potnino članom oblastne učiteljske skupščine in članom oblastnega šolskega odbora.

Člen 22. Blagajnik oblastnega šolskega odbora vodi blagajno po odobrenem proračunu v zmislu veljavnih predpisov. Predlaga račune v pregled oblastnemu šolskemu odboru in njegovemu krajevnomu računskemu pregledniku, ki daje razrešnico predsedniku tega odbora kot nakazovalcu in blagajniku kot računodajniku.

Člen 23. Oblastni šolski odbor ima svoj posebni vložni zapisnik, arhiv in pečat.

Pokrajinska skupščina v Kranju.

Glasom sejnega sklepa Učit. društva za kranjski okraj podajamo sledeča obveščila in navodila:

1. Razstavne predmete — deška in deškliška ročna dela je vpsolati tako, da so najkasneje do 30. t. m. v Kranju. Naslov: Gimnazijsko ravnateljstvo v Kranju. (Uradno — z označbo: »razstava«.)

Za kranjski srez obvezno — za ostale toplo priporočljivo.

Člani razstavnega odbora prično z delom v gimnazijski telovadnici 1. julija 1927 ob 8. uri, ob 17. uri je skupna seja.

2. Stanovanjski odsek (načelnica gđ. Bizjak Jerica) preskrbi stanovanja samo za one dni in udeležence, ki se prijavijo do 28. t. m. na Učit. društvo kranjskega okraja — Cerklje pri Kranju. Na poznejše prijave se ne bode pod nobenim pogojem oziralo.

3. Prehrana (načelnica gđ. Zupančič Karolina) bo preprosta, enotna, obvezna po odločitvi.

4. Prireditveni odsek naj se zbere 2. julija ob 8. uri v gimnaziji.

4. Stanovanjski odsek posluje ob skupščinskih dneh na kolodvoru, informacijski pa v avli »Narodnega doma«.

5. Prihod širjega sosveta dne 5. julija 1927 naj se uravna tako, da zamore isti prisostvovati otvoritvi razstave ob 14. uri. Okoliške šole naj privedejo otroke vsaj pol ure popreje na gimnazijsko dvorišče! Zelim obile udeležbe.

6. Zborovalni prostori. Širji sosvet in odseki zborujejo v gimnaziji, delegacija in skupščina v veliki, koncert v mali dvorani »Narodnega doma«.

7. Po skupščini položimo vence na spomenik kralja Petra — Osvoboditelja, pesnika dr. Fr. Prešerna in Simona Jenka. (Na kranjskem pokopališču počiva tudi nekdanji urednik »Učiteljskega Tovarisa« tov. Andrej Zumer in mnogo naših tovarišev — narodnih borcev.)

8. Za izlete: na Krvavec (planinski dom 1854 m — preko Cerklj 5 ur), Grintavec (Cojzova koča — 2559 m — preko Kokre 6 ur), Jezerska visoka planota — (Češka koča 1800 m 7 ur) se je obenem s stanovanjem prijaviti na označeni naslov, da preskrbimo vozila. S šmarnjete gore (tričetrt ure do vrha — gostilna) se nudi diven razgled po vsej Gorenjski ravnini.

Za vsa eventualna pojasnila se je obrniti na Učiteljsko društvo kranj. okraja.

Cerklje, 19. junija 1927.

Josip Lapajne, predsednik.

Andrej Roje, tajnik.

—k »Zbori«. Mesečna revija za novo zborovo glasbo z glasbeno književno prilogom. Urejuje Zorko Prelovec, izdaja pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Izšla je pravkar dvojna številka (5. in 6.) tega vrstnega glasbenega lista in obsega tri skladbe na 10 straneh ter književno prilogu na 12 straneh z vložkom notnih pismov na 2 straneh.

Vse dopisovanje se vodi s predsednikovim in zapisničarjevim podpisom; če pa je predsednik zadržan, ga nadomešča podpredsednik ali njegov namestnik.

Arhiv se hrani v poslopju oblastnega prosvetnega oblastva; vodi ga zapisničar dotičnega oblastnega šolskega odbora.

Člen 24. Člani oblastnega šolskega odbora, ki prebivajo izven kraja, kjer se vrše seje, imajo pravico do dnevnice za čas seje in do povračila dejansko učinjenih potnih in voznih stroškov tako-le: če so uradniki, po uredbi D. R. br. 96.000/20 v zvezi z izpremembam D. R. br. 121.400 z dne 1. oktobra 1923; če pa niso uradniki, jih prejema kakor uradniki v I. skupini II. kategorije.

Člen 25. Vse dopisovanje oblastnih šolskih odborov je uradno in zanje se ne plačuje ne poštnina ne taksa (Člen I. zakona o takсах).

Člen 26. Prehodne odredbe: Krajevni in oblastni šolski odbori, določeni s to uredbo, se morajo ustanoviti najkasneje do konca meseca maja t. l. ter morajo takoj prevzeti arhiv in vse posle, ki so spadali doslej v poedinih pokrajinskih pristojnost poedinih sreskih ali drugih šolskih odborov. V krajih, kjer so krajevni in oblastni odbori že ustanovljeni, se morajo v istem roku spraviti v sklad s to uredbo. Oblastni šolski odbor v Beogradu izvrši, čim se ustanovi, razdelitev mesta Beograda na šolske okoliše in potem se ustanove krajevni šolski odbori za dotične okoliše.

Izjemoma izvoli za ta prvi oblastni šolski odbor člane pod h) po členu 17. točki h), te uredbe namesto oblastne skupščine oblastni odbor.

Ta uredba stopi v veljavo dne 1. junija 1927. Odrejam, da je treba postopati od tega dne po njej na vsem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. S tem dnem prestateno veljati vse one odredbe v dosedanjih zakonih, ki nasprotujejo njenim predpisom.

V Beogradu, dne 2. maja 1927.

O. N. br. 28.038.

Namestnik ministra za prosveto,

minister za finance:

dr. Bogdan V. Marković s. r.

Splošne vesti.

DELEGATOM IN OKRAJNIM UČITELJSKIM DRUŠTVOM!

V današnji številki lista je priobčen načrt novih pravil UJU, ki bo na letošnji glavni skupščini v Skoplju v razpravi.

Priobčujemo ga šele sedaj, ker smo ga sedaj prejeli v končni redakciji od Izvršnega odbora, potom »Narodne Prosvete«.

Društva ne morejo več o njem razpravljati, kakor se je glasil naš tozadevni predlog, pač pa pride v razpravo na pokrajinski skupščini v Kranju.

Pozivamo vse predsednike društev, da se po možnosti posvetujejo še pred skupščino o njem vsaj z odborom in delegati svojega društva in pripravijo tozadevne predloge za odsek, ki bo o pravih razpravljal na pokrajinski skupščini.

Poverjeništv UJU — Ljubljana.

— Nov prosvetni minister. Portfelj prosvetnega ministra v volilni vladi je prevzel g. Ninko Perić.

— Oblastna učiteljska disciplinska sodišča. V »Službenih novinah« številka 129/XXXVII. z dne 11. junija je objavljen odlok namestnika ministra za prosveto, ministra za finance, z dne 6. junija 1927, O. N. br. 37.702, s katerim se potrjujejo člani vrhovnega učiteljskega disciplinskega sodišča in člani oblastnih učiteljskih disciplinskih sodišč. — Oblastno učiteljsko disciplinsko sodišče za ljubljansko oblast s sedežem v Ljubljani je sestavljeno tako-le: a) predsednik: dr. Fran Vodopivec, veliki župan ljubljanske oblasti; njegov namestnik: Rajko Svetek, vladni svetnik; b) član: Engelbert Gangl, oblastni šolski nadzornik; njegov namestnik: Andrej Rape, sreski šolski nadzornik v Ljubljani; c) strokovni drugovi: Ivan Erbežnik, Andrej Skulj, Ivan Tavcar, Tomo Jedrlić, Karel Puhar, Alojz Novak, Tit Grčar, Ivan Dimnik, Janko Polak, Josip Ambrožič, Mirko Repovž, Stanislav Legat, Alojzij Marok in Ivan Kocijančič — vsi učitelji v Ljubljani. — Oblastno učiteljsko disciplinsko sodišče za mariborsko oblast s sedežem v Mariboru je sestavljeno tako-le: a) predsednik: dr. Fran Schaubach, veliki župan mariborske oblasti; njegov namestnik: dr. Leon Starč, dvorni svetnik; b) član: Matija Senkovič, oblastni šolski nadzornik; njegov namestnik: Ivan Koropec, sreski šolski nadzornik v Mariboru; c) strokovni drugovi: Aleksander Alt, Viktor Grčar, Mirko Rauter, Ivan Womer, Anton Skala, Fran Petrič, Mirko Kožuh, Hinko Karničnik, Josip Kutin, Vojislav Ipavec, Ivan Robnik in Janko Samec. — vsi učitelji v Mariboru.

— Učne osebe za meščanske šole. Z ozirom na tozadevno vest v časopisu je ministrstvo prosvete s svojim odlokom O. N. br. 32.702 z dne 28. maja odredilo, da se prošnje osnovnošolskega učiteljstva za namestitev na meščanskih šolah v bodočem šolskem letu ne bodo upoštevale, ker bo letos absolviralo nad 30 slovenskih učiteljev Višjo pedagoško šolo v Zagrebu in Beogradu.

— Sestava krajnih šolskih odborov. Veliki župan ljubljanske oblasti je izdal v odloku z dne 6. junija nekaj pojasnil glede sestave krajnih šolskih odborov.

Ali ste že naročili Gröbming-Lesica-Mole: Srbskohrvatsko-slovenski slovar?